

ΚΡΙΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Παντελεήμονος Κ. Καρανικόλα, Μητροπολίτου Κορίνθου, ΚΛΕΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ, Ἀθήναι 1979, σελ. κβ' + 382.

Ἐκυκλοφόρησε μόλις, τὸ δεύτερον ἔργον ἐξαετοῦς μόχθου, τοῦ Μητροπολίτου Κορίνθου Παντελεήμονος Καρανικόλα, ἐκδοθὲν εἰς καλλιτεχνικὴν, πολυτελῆ καὶ εὐχρηστον ἔκδοσιν, ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὰς ἐκδόσεις γενικῶς, ἀλλὰ εἰδικώτερον καὶ διὰ τὰς θεολογικὰς, ἐκκλησιαστικὰς, παραδοσιακὰς καὶ θρησκευτικὰς ἐκδόσεις, ἐκδοτικοῦ οἴκου «ΑΣΤΗΡ» τῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Εὐάγγ. Παπαδημητρίου.

Εἶναι ἡ ἔργασία αὐτῆ τοῦ ἐν λόγῳ συγγραφέως, τὸ δεύτερον ἔργον μετὰ τὴν Κλειδα τῶν Ἱερῶν Κανόνων, πεντακοσίων περίπου σελίδων, ἡ ὅποια εἶχε κυκλοφορήσει εἰς τὰς ἐκδόσεις «ΑΣΤΕΡΟΣ» τῷ 1970.

Ἡ Κλεις τῶν Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον καὶ συμπληρωματικὸν σκέλος μετὰ τὴν Κλειδα τῶν Ἱερῶν Κανόνων, διὰ τῶν ὁποίων ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ βαδίσῃ σταθερῶς καὶ ἀλανθάστως εἰς τὸν δύσκολον καὶ δυσερευνήτον χῶρον τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας.

Μέσα εἰς τὰς 404 σελίδας τοῦ νέου βιβλίου θὰ ἴδῃ ὁ Κανονολόγος, ὁ Θεολόγος, ὁ Νομικός, ὁ Κληρικός, ὁ Χριστιανός, ὁ κάθε μορφωμένος ἄνθρωπος, πῶς ἡ Ἐκκλησία ἐφήρμοσε τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς Ἱστορίας καὶ ἕως τοὺς τελευταίους καιροὺς· θὰ θαυμάσῃ τὴν σοφίαν τῆς διοικήσεως ὅπως ἀνεπανάληπτα ἡσκήθη ἀπὸ τὸ Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως· θὰ εὕρῃ λύσιν ἀμέσως εἰς κάθε Κανονικόν, Ἐκκλησιαστικόν πρόβλημα ἀπὸ παρεμφερεῖς ἀποφάσεις Πατριαρχικῶν - Συνοδικῶν Διαταγμάτων καὶ Ἀποφάσεων· θὰ ἔχη κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν Μητροπόλεων, Ἀρχιεπισκοπῶν καὶ Ἐπισκοπῶν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον κλπ.

Ἡ Κλεις τῶν Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων πρέπει νὰ πλουτίσῃ τὴν κάθε Βιβλιοθήκην μὲ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἐμφάνισίν της· θ' ἀποτελῆ δὲ διὰ κάθε ἐνδιαφερόμενον τὸν μίτον τῆς εισόδου καὶ ἐξόδου εἰς τὸ εὐρύτατον καὶ δύσκολον πεδῖον τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Δημητρίου Λεων. Δρίτσα, Ἡ πόλις τῶν Γνωστικῶν, διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ, Ἀθήναι 1979, σελ. 222.

1. Ἀξιόλογος ἐπιστημονικὴ ἔργασία, ἡ ὅποια ὡς διδακτορικὴ διατριβὴ, ὑπεβλήθη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἐνεκρίθη ὑπ' αὐτῆς τὸν Μάρτιον τοῦ 1979. Τὸ θέμα, τὸ ὅποιον, μετ' ἐπισταμένην ἔρευναν τοῦ πλουσίου καὶ πηγαίου ὕλικου, ἀναπτύσσει ὁ συγγραφεὺς ἀποκτᾷ ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ περὶ τοῦ Γνωστικισμοῦ προβλήματα ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦν ἀντικείμενα εὐρυτάτης ἐπιστημονικῆς μελέτης ὑπὸ εἰδικῶν ἐρευνητῶν—κυρίως τῆς ἀλλοδαπῆς—καὶ δὴ καὶ μετὰ τὴν πρόσφατον ἀνακάλυψιν τῶν γνωστικῶν χειρογράφων τοῦ Nag-Hammadi. Πέρα τοῦτο ἡ μελέτη αὐτὴ ἀποτελεῖ, ἐξ ὅσων γνωρίζομεν, σημαντικὴν ἐρευνητικὴν προσπάθειαν ἐπὶ

διεθνoῦς ἐπιστημονικοῦ πεδίου διὰ μίαν συνολικὴν καὶ συνθετικὴν παρουσίαν καὶ μελέτην τῆς ποιήσεως τῶν Γνωστικῶν καὶ τῶν γνωστικίζοντων συστημάτων. Ἀναμφισβητῶς δὲ ἡ ἐργασία αὕτη πλουτίζει τὴν πτωχὴν περὶ τοῦ Γνωστικισμοῦ ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν.

2. Ὡς ἀναφέρει εἰς τὸν πρόλογον ὁ συγγραφεὺς ἀντιμετώπισε πολλὰ καὶ δυσπέλυτα προβλήματα, σχετιζόμενα μὲ τὰς πηγὰς τῆς ποιήσεως τῶν Γνωστικῶν καὶ τῶν γνωστικίζοντων συστημάτων, αἱ ὁποῖαι διεσώθησαν ἀποσπασματικῶς ἢ ἐν μεταφράσει εἰς ἄλλας γλώσσας καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν κοπτικὴν. Συνέπεια τούτου εἶναι ἡ δυσκολία τῆς μετρικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς γνωστικῆς ποιήσεως. Ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ μελέτη αὕτη ἀποτελεῖ ἐπαινετὴν προσπάθειαν, ἡ ὁποία συμβάλλει οὐσιαστικῶς εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ἀξιολόγησιν τῆς ποιητικῆς παραγωγῆς τῶν Γνωστικῶν. Τοῦτο ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται καὶ εἰς τὸν πίνακα περιεχομένων τῆς διατριβῆς.

3. Εἰς τὴν ἐκτενῆ εἰσαγωγὴν θίγονται τὰ προβλήματα τῆς προελεύσεως καὶ τῶν μορφῶν τοῦ Γνωστικισμοῦ, παρατίθενται πολλὰ καὶ πηγαιῖα ἱστορικοπατρολογικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν Γνωστικῶν καὶ τῶν γνωστικίζοντων συστημάτων καὶ ἐξετάζεται τὸ πρόβλημα τῆς Γνωστικῆς Φιλολογίας καὶ τῶν πηγῶν αὐτῆς. Εἰς τὸ Α' κεφάλαιον παρατίθενται δείγματα τῆς ποιητικῆς δραστηριότητος τῶν Γνωστικῶν τῶν τριῶν πρώτων μ.Χ. αἰώνων, τὰ ὅποια καὶ ἐξετάζονται ἀπὸ μετρικῆς ἀπόψεως. Τὸ Β' κεφάλαιον ἀφιερῶνται εἰς τὴν παρουσίαν καὶ μορφολογικὴν ἀνάλυσιν ποιητικῶν ἀποσπασμάτων καὶ ὕμνων ἐκ τῶν γνωστικῶν ἀποκρύφων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Εἰς τὸ Γ' κεφάλαιον ἐξετάζεται ἡ ποιητικὴ δραστηριότης τῶν γνωστικίζοντων συστημάτων (Μανδαϊσμοῦ, Μανιχαϊσμοῦ καὶ Ἑρμαϊκῶν). Τὸ Δ' κεφάλαιον ἀναφέρεται ἐν ἐκτάσει εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ποιήσεως τῶν Γνωστικῶν ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν καὶ εἰς τὴν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι ἐκείνης. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀποκτᾷ ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐν αὐτῷ παρατίθενται καὶ μελετῶνται μετρικῶς ἀντιγνωστικὰ ρυθμικὰ κείμενα καὶ ὕμνοι πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν, ἀπὸ τοῦ Ἰγνατίου Ἀντιοχείας μέχρι καὶ τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ. Εἰς τὸ Ε' κεφάλαιον γίνεται λόγος περὶ τοῦ μέτρου καὶ τῆς μελωδίας τῆς γνωστικῆς ποιήσεως, ἐξετάζεται τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὕμνογραφίαν, καθορίζονται αἱ ἐπιδιώξεις καὶ γίνεται ἀξιολόγησις τῆς ποιήσεως τῶν Γνωστικῶν.

Μετὰ τὰ συμπεράσματα ἀκολουθεῖ πλοῦσία περὶ τοῦ Γνωστικισμοῦ βιβλιογραφία, ὡς καὶ περὶ λήψης καὶ πίναξ περιεχομένων τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ἀγγλικὴν. Συγχαίρομεν τὸν συγγραφέα καὶ παλαῖον ἡμῶν μαθητὴν εὐχόμενοι αὐτῷ πλοῦσιαν συγγραφικὴν παραγωγὴν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἡ θέσις καὶ ἡ διακονία τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, Ἀθῆναι 1978, σελ. 71.

Θὰ ἐπεθύμουν ὅπως ἀρχίσω τὸ σύντομον τοῦτο σημείωμά μου μὲ τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ συγγραφέως Ἰωάννου Ν. Καρμίρη πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ πεφιλημένου υἱοῦ του Νικολάου, ἀφιέρωσιν σύντομον ἀλλ' ἐκφραστικὴν τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱόν του.

Εἰς ΜΝΗΜΗΝ
ΥἱΟΥ ΜΟΥ ΑΓΑΠΗΤΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ἸΕΡΟΝ (σ. 5).

Ὁ Κύριος ἄς ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Νικολάου Ἰ. Καρμίρη!

Ἡ ἐργασία αὕτη τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ-δομῆτου καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου Ἀθη-

νὸν Ἰωάννου Ν. Καρμίρη ἐμφανίζεται ὡς συνέχεια καὶ συμπλήρωμα τῶν δύο προγενεστέρων ἐργασιῶν αὐτοῦ:

Κ α ρ μ ί ρ η, Ι. Ν., Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ Λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1973.

Τ ο ὕ Ἰ δ ί ο υ, Ἡ θέσις καὶ ἡ διακονία τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, Ἀθήναι 1976,

εἰς τὰς ὁποίας μελετᾶται καὶ ἡ θέσις τῶν γυναικῶν, ὡς ἀνηκουσῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, «ἐξαίρεσις τοῦ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν μυστηριακὴν ἱερωσύνην τῶν κληρικῶν. Ἀκριβῶς περὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο καινὸν πρόβλημα ἀσχολούμεθα ἰδιαιτέρως καὶ συμπληρωματικῶς ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ ἡμῶν» (σ. 7).

Ἡ παρούσα μελέτη ἐξεδόθη ὡς ἀνάτυπον ἀπὸ τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τόμος ΚΒ'. Περίληψις δὲ ταύτης ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 53 (1978).

Ὁ Πίναξ Περιεχομένων (σ. 71) ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρόλογος, σ. 7-11.

I. Ἰσότιμος πρὸς τοὺς ἄνδρας θέσις καὶ διακονία τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σ. 13-28.

II. Ἀποκλεισμός τῶν γυναικῶν ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης, σ. 29-46.

III. Διακονίσαι καὶ χῆραι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, σ. 47-54.

Ἐπίλογος, σ. 55-62.

Βιβλιογραφία, σ. 63-67.

Περίληψις, γερμ., σ. 69-70.

Ὅπως καὶ εἰς ἄλλας ἐργασίας του, ὁ συγγραφεὺς στηρίζεται ἐναυθα ἐπὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τῆς Ἱ. Παραδόσεως, τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν συγχρόνων δεδομένων τῆς ὀρθοδόξου καὶ εὐρύτερον τῆς χριστιανικῆς θεολογίας (σ. 13 ἔξ., 29, 55 καὶ εἰς ὅλον τὸ βιβλίον). Γράφει δὲ μὲ τὸ χαρακτηριστικὸν αὐτὸν συστηματικὸν καὶ ἀκραιφνῶς παραδοσιακὸν πνεῦμα.

Ἡ βιβλιογραφία (κατ' ἐκλογὴν) δίδεται εἰς τὸ ἰδιαιτερόν κεφάλαιον (σ. 63-67), συμπληρουμένη εἰς τὰς ὑποσημειώσεις. Διὰ τὴν περαιτέρω βιβλιογραφίαν ὁ βουλούμενος θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ προστρέξῃ καὶ εἰς τὴν μεταγενεστέρως δημοσιευθεῖσαν ἐργασίαν τοῦ μητροπολίτου, Μ ε θ ο δ ί ο υ Ἀ ξ ώ μ η ς, Ἡ χειροτονία τῶν Ἰναικῶν, ἀγγλ., ἐν «Θεολογικῇ καὶ Ἱστορικῇ Μελέτῃ», τ. Α', Ἀθήναι 1979, σ. 106-115· καὶ εἰς μίαν σειρὰν προγενεστέρων χρονικῶς συντόμων ἐργασιῶν τοῦ γράφοντος, Σ τ α ρ ί δ ο υ, Β. Θ., Σύντομος ἔκθεσις περὶ τῆς θέσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, Ὁρθοδοξία 33 (1958) 62-65, ἀν., Σταμπούλ 1958. Τ ο ὕ Ἰ δ ί ο υ, Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς συνεργασίας Ἀνδρῶν καὶ Γυναικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Κοινωνίᾳ τοῦ Π. Σ. Ε., Ὁρθοδοξία 34 (1959) 67-69, ἀν., Σταμπούλ 1959. Τ ο ὕ Ἰ δ ί ο υ, Ποία ἡ ἀντίληψις περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, ἡ ὁποία μᾶς ἐπιτρέπει νὰ δεχόμεθα τὴν συνεργασίαν, Πάνταινος 56 (1964) 335-342, ἀν., Ἀλεξάνδρεια 1964.

Ἡ γνώμη τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τοῦ ὑπὸ μελέτην θέματος τίθεται σαφῶς εἰς τὸν Πρόλογόν του.

«Ἀκριβῶς περὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο καινὸν πρόβλημα ἀσχολούμεθα ἰδιαιτέρως καὶ συμπληρωματικῶς ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ ἡμῶν, ὑποστηρίζοντες ὅτι εἶναι πάντῃ ἀπαράδεκτος ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων ἡ εἰσοχὴ γυναικῶν εἰς τὸν ἱερόν Κλήρον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ νὰ τεθῇ κἀν δύναται τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐν τῇ κεκτημένῃ παραδοσιακῶν χαρακτηριστῶν Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἄρα μὴ δυναμένη νὰ παρεκκλίνῃ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἀπὸ τῆς ἐν τῇ

ἀγία Γραφή καὶ τῇ ἱερᾷ Παραδόσει ἀρχαιοπαραδότου διδασκαλίας καὶ κανονικῆς τάξεως καὶ πράξεως τῆς Ἐκκλησίας» (σ. 7).

Ἀξιοσημείωτα εἶναι τὰ ὅσα λέγει οὗτος διὰ τὸ τί δέον γενέσθαι ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν θέσιν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τούτων ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας σήμερον καὶ εἰς τὸ μέλλον (σ. 11, 22-23, 26 ἐξ., 40, 42-46, 50-54), καθὼς καὶ μίᾳ εἰδικῇ πρότασιν του:

«Προτείνομεν μάλιστα, ὅπως ὁ ἀποκλεισμός οὗτος περιληφθῆ καὶ ἐν εἰδικῇ ἐπίσημῃ διακηρύξει τῆς προπαρασκευαζομένης μεγάλης καὶ ἀγίας Συνόδου τῆς κατ' ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, προστιθεμένου καὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν θεμάτων αὐτῆς» (σ. 60).

Συναφῶς προτείνεται ἡ προετοιμασία καὶ ἄλλων συγγραφῶν διὰ τὴν ἔρευναν τοῦ θέματος τούτου ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων.

«Τούτων οὕτως ἐχόντων ἐνδείκνυται, ὅπως ἀποσαφηνισθῆ καὶ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων δι' εἰδικῶν μελετῶν καὶ διακηρυχθῆ ἡ ἀπολύτως ἀρνητικὴ θέσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ θέματι τούτῳ» (σ. 11).

Ἡ παροῦσα ἐργασία τοῦ Ἰωάννου Ν. Καρμίρη παρουσιάζει σαφῶς καὶ κατὰ ἓνα παραδειγματικὸν τρόπον τὴν ὀρθόδοξον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν θέσιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ θεολογίας, χωρὶς νὰ ἀποφεύγῃ νὰ τονίσῃ καὶ τὴν θέσιν, τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν προσφορὰν τῶν γυναικῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

Raija Sollamo, *Renderings of Hebrew Semiprepositions in the Septuagint* [Annales Academiae Scientiarum Fennicae. Dissertationes Humanarum Litterarum 19], Helsinki 1979, σ. 7*+385.

Ὁ τίτλος τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς τῆς κ. Raija Sollamo, ἐξελληνιζόμενος ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἀποδόσεις τῶν ἑβραϊκῶν ἡμιπροθέσεων εἰς τοὺς Ἑβδομηκοντα». Πρόκειται περὶ μιᾶς ἐξαιρέτου ἑβδομηκοντολογικῆς μελέτης, ἐρευνώσης διεξοδικῶς τὰς ἑβραϊκὰς ἡμιπροθέσεις μὲ ρίζας **נב, ני, ני, נכ, נפ** καὶ **נת**. Αἱ ἐξ αὐτῶν ρίζαι ἀπλαῖ, ἀλλὰ συνήθως σύνθετοι μετὰ διαφόρων προθέσεων καὶ λέξεων, συγκροτοῦν τὸ πολὺπλοκον σύστημα τῶν ἡμιπροθέσεων τοῦ μασωριτικοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ ὁποῖον καθίσταται πολυπλοκώτερον διὰ τῆς ποικιλίας τῶν μεταφράσεων ὑπὸ τῶν Ο'.

Τὸ ὄλικόν συνελέγη μετὰ μεγάλης προσοχῆς, διηρθρώθη συστηματικῶς εἰς τριάκοντα ἐξ στατιστικῶν καὶ συγκριτικῶν πίνακας, οἱ ὅποιοι καθιστοῦν λίαν ἐποπτικὴν τὴν παρουσίαν τοῦ λεπτεπιλέπτου τούτου θέματος. Ἡ κατὰ ρίζαν ἔρευνα τοῦ θέματος χρησιμοποιοῖ τὰς ἀντιστοιχίας ἀποδόσεις, τὴν συμβολὴν τῆς μεταφραστικῆς τεχνικῆς εἰς τὴν διαφοροποίησιν τῶν ἀποδόσεων, ὥστε νὰ συναχθοῦν ἀβιάστως τὰ κατὰ ρίζαν συμπεράσματα τῆς ἐρεύνης. Μετὰ τὴν ἐπὶ μέρους ἔρευναν τὰ συμπεράσματα συγκεντροῦνται κατὰ κατηγορίας, ἦτοι, (α) Αἱ ποικίλουσαι ἀποδόσεις τῶν αὐτῶν ἡμιπροθέσεων ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ βιβλίου (τ.ξ. εἰς τὰ τέσσαρα βιβλία τῶν Βασιλειῶν, τοὺς μικροὺς προφήτας, τὸν Ἡσαΐαν, τὸν Ἰερεμίαν καὶ τὸν Ἰεζκιήλ), ὑποδηλοῦσαι, κατὰ τὴν ὀρθὴν τῆς συγγραφῆς ἐκτίμησιν, ἀνάμειξιν περισσοτέρων τοῦ ἐνὸς μεταφραστῶν εἰς τὰ ἀναφερθέντα βιβλία, (β) Ἡ ποικιλία τῆς χρησιμοποιοιθεῖσης μεταφραστικῆς τεχνικῆς (δουλικῆς καὶ ἐλευθέρας), (γ) Ἡ παρατηρούμενη διαφορὰ μετὰ τῆς μεταφράσεως τῶν πρωτοκανονικῶν καὶ τῶν δευτεροκανονικῶν βιβλίων καὶ (δ) ἡ μεγάλη διαφορὰ μετὰ τῶν σχετικῶν προθέσεων τῆς μεταφράσεως

τῶν Ο' ἀπὸ τῶν ἀντιστοίχων, τῆς κοσμικῆς ἑλληνοστικῆς κοινῆς γλώσσης. Τὸ ἔργον κατακλείεται διὰ περιλήψεως καὶ διαφόρων πινάκων.

Δυστυχῶς, εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς παρουσιάσεως εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀναφορὰ εἰς ὅλα τὰ ἐρευνηθέντα θέματα καὶ εἰς τὰ συμπεράσματα τούτων. Δύναμαι ὅμως μετὰ βεβαιότητος νὰ ἐπισημάνω ἐνταῦθα ὅτι πρόκειται περὶ ἐξαντλητικῆς διερευνήσεως τοῦ θέματος τῶν ἡμιπροθέσεων καὶ περὶ συμβολῆς ὑποδειγματικῆς ἀπὸ πάσης ἐπόψεως, τὴν ὅποιαν πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ χρησιμοποιῇ πᾶς λαμβάνων εἰς τὰς χεῖράς του τὴν μετάφρασιν τῶν Ο', ἢ ἐρμηνεύων τὴν Παλαιὰν Διαθήκην.

ΗΛΙΑΣ Β. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Βασιλείου Θ. Σταυρίδου, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860 — Σήμερον, Τόμος Β', Θεσσαλονίκη 1978, σελ. 328.

Συνεχίζων ὁ Ἑλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Βασίλειος Σταυρίδης τὴν περὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐνασχόλησιν αὐτοῦ ἐξέδωκε πρό τινος, ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον, νέαν ἀξιόλογον ἐπιστημονικὴν πραγματείαν, ἥτις διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα. Εἰς τὸ πρῶτον τμήμα, τὸ ἀποτελούμενον ἐκ 49 σελίδων, καταχωρίζονται σημαντικὰ κείμενα ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας Πολιτείας. Εἰς τὸ ἐξ 82 σελίδων δεύτερον τμήμα παρατίθενται κείμενα καθαρῶς ἐκκλησιαστικά. Εἰς τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον τμήμα τὸ ἐκ 273 σελίδων ἐκτίθενται κείμενα, σχετιζόμενα πρὸς τὸ τελετουργικὸν-τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὅπερ διεφυλάχθη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας καὶ τηρεῖται αὐστηρῶς μέχρι τῆς σήμερον, ὡς Π α ρ α κ α τ α θ ἡ κ η τῶν Ὁρθοδόξων ἀρχῶν καὶ παραδόσεων. Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐν λόγω πραγματείας παρατίθενται 37 εἰκόνες, συναφεῖς πρὸς τὰς ἐν τοῖς ὡς ἄνω τμήμασιν ἀναφερομένας ἱστορικὰς πληροφορίας.

Καὶ ὁ Β' τόμος, ὡς καὶ ὁ Α' τοιοῦτος, ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν βιβλίων ἐκείνων τὰ ὅποια ἐγράφησαν μετὰ μοναδικὴν φιλοδοξίαν νὰ παράσχωσι κυρίως εἰς τὸν Ὁρθόδοξον κόσμον, λόγῳ τοῦ ὑπάρχοντος παρ' αὐτῷ σεβασμοῦ καὶ ζῶηροῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, πληροφορίας περὶ τῆς διαγεγραμμένης κινήσεως καὶ ζωῆς ἐν γένει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1860 καὶ ἐξῆς χρονικὴν περίοδον αὐτῆς.

Ὁ Ἑλλογιμ. συγγραφεὺς ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ παραθέτει πολλὰ κείμενα καὶ περιγραφικὰς ἐκθέσεις κατὰ λέξιν μετὰ μοναδικὸν σκοπὸν νὰ διασώσῃ καὶ διασφαλίσῃ ὠρισμένας σημαντικὰς λεπτομερείας χάριν τῆς ἱστορίας τοῦ αἰωνοβίου τούτου Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ ὅποιον καὶ σήμερον ἀκόμη καίτοι στεγάζεται εἰς μίαν μικρὰν περιοχὴν ἐν τῇ ἀκτῇ τοῦ Κερατίου Κόλπου, δὲν παύει ὅμως νὰ ἐκπέμπῃ τὴν αὐτὴν ἀκτινοβολίαν, ἐκείνην τὴν ὅποιαν ἐξέπεμπεν ὅτε εὐρίσκετο εἰς τὰ καλλιμάριμα κτίρια πλησίον τοῦ Αὐγουστείου καὶ νὰ μαρτυρῇ περιτράνωσ ὅτι δὲν ἔχονται ἀληθείας αἱ διάφοροι ὑστερόβουλοι πληροφορίες ὅτι ἡ ζῶὴ αὐτοῦ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατὰπτωσιν, καθ' ὅτι τῆς οἰκουμενικότητος καὶ δυναμικότητος αὐτοῦ μέτρον δὲν εἶναι ὁ μέγας ἢ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν ἐν ὠρισμέναις ἐνορίαις τῆς Πόλεως Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ἀλλ' ἡ μεγάλη καὶ μακρῶν ἱστορικῶν διαπίστωσις ὅτι ὁ Πατριαρχικὸς θεσμὸς τοῦ Φαναρίου εἶναι ὁ Ἄρειος Πάγος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὁ θεματοφύλαξ τῆς ἐγκυροτέρας χριστιανικῆς γενικῶς παραδόσεως καὶ λατρείας.

Πράττων δὲ τοῦτο ὁ Ἑλλογιμ. συγγραφεὺς ἐπιθυμεῖ, σὺν τοῖς ἄλλοις, νὰ διερμηνεύσῃ τοῖς ἀναγνώσταις τὸ Φαναριτικὸν πνεῦμα ὅπερ δίδει καὶ κατευθύνει ὅλον τὸν βίον καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν δραστηριότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἶναι ὄντως πολὺτιμον ἔργον ἢ περισυλλογὴ καὶ ἐπιστημονικὴ κατάταξις τῶν δια-

φόρων κειμένων, ὅπου εἶναι ἀποτεθησαυρισμένοι αἱ φαναριωτικαὶ παραδόσεις, σκέψεις, ἐνέργειαι καὶ δραστηριότητες τῆς Ἁγίας ταύτης Καθέδρας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Γενικῶς ὁ τόμος οὗτος, ὡς συνέχεια τοῦ Α' τόμου εἶναι μία ζωντανὴ πνευματικὴ παράστασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἢ μᾶλλον τῆς ζωῆς τοῦ Φαναρίου, ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκφάνσεις καὶ ὡς τοιοῦτος δύναται νὰ θεωρηθῇ κόσμημα καὶ πολύτιμον κτῆμα καὶ διὰ τὴν μεγαλυτέραν χριστιανικὴν Βιβλιοθήκην.

Διάκονος ΙΑΚΩΒΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΑΔΗΣ

«Θ Ε Ο Λ Ο Γ Ι Α»

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ

† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κων. Γ. Μπόνης, Ἀκαδημαϊκὸς - Καθηγητὴς Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶν. Μηθύμνης 47, Ἀθῆναι 823. Τηλ. 86.49.194.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου.